

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre 260 Lei.

Fél évre 180 Lei.

Negyed évre 90 Lei.

Havonta 30 Lei.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

A lakáskérdés.

Irta: Dr. Nemess Zsigmond.

(Első közlemény.)

Jogászokat és nem — jogászokat, háztulajdonosokat és bérlőket napok óta éltelenen foglalkoztatja az új lakástörvény, ami természetes, mert mindenkit érint és valamennyien érdekelték vagyunk. Különböző értelmezés érvényesül a szerint, amint az a háztulajdonos vagy a bérlő szempontjából történik, akik ellenfelekként sorakoznak; törvényt azonban tárgyilagossággal kell értelmezni és lehetőleg gyakorlati példákkal illusztrálva közérthetővé tenni.

A kezelésem alatt álló házak különfélesége az új törvény majdnem minden egyes szakasz alkalmazhatóságát igényli és mert e mellett magam bérlő-sorban álló vagyok, az elfogulatlan tárgyilagosságot kifejezésére törekszem.

Az új lakástörvény két főalkatrésze: a béremelés és a felmondhatóság. Külön rész a háztulajdonosnak szabad rendelkezési joga és a kilakoltatás eshetősége.

A béremelés maximálva van, ezt számok jelzik: 3, 4, 5 és 7 (§. 1. és §. 3.) tehát nem vitás. — Amely béremelésnek egy fakultatív

1916-ban 1000 magyar koronát fizetett, az f. é. május 6-tól kezdve 3, 4, 5 vagy 7-szer annyi 1000 leit fog fizetni. Ez az általános rendelkezés, vagyis lakásnál a bér háromszorosra, üzletnél kis és kézműiparossal szemben négyszeresre, egyéb üzleteknél, lerakatoknál (depozit) és áruraktáraknál (magazin) hétszeresre emelhető.

Kivételt képez a 3. §-ban taxatív felsoroltak (kereskedők, gyártóüzemek stb.) lakásbére, ahol a háztulajdonos bérlőjével szemben az összeget önkényesen állapíthatja meg. Ha a bérlő ezt sokallja, a háztulajdonos a bírósághoz fordul és bírói megállapítást kér, de a bíróság is legalább az 1916. évi összeg ötszörösét tartozik megállapítani. A szabad megegyezésnek f. hó 27-ig kell létrejönni, különben az ezen kategóriába eső bérlők a lakásért ötszörösét magasabbra emelni már nem lehet. Ki a kereskedő? Szerintem ez alatt itt csak bejegyzett céget kell érteni vagy legfeljebb olyan be nem jegyzett kereskedőt is, kinek a lakásán kívül külön nyílt üzlete van. Az olyan kereskedő, aki még csak bejegyzett céggel sem bír, vagyoniilag is az alacsonyabb fokozat alá esik.

A béremelésnek egy fakultatív

részt tartalmazza még a 2. §-vagyis amikor a főbérlő albérlőt tart. A törvény kétféle albérlőt különböztet meg; olyat, amely „butor nélküli” és olyat, amely „butorozottan” van kiadva.

A butor nélküli albérlőnél, vagy is mikor a főbérlő az ő lakásához tartozó valamely üres szobát vagy lakrészt minden mellékszolgáltatás nélkül albérlőbe ad, az ezért kapott bérösszeg egészben a háztulajdonost illeti. Az ilyen albérlővel terhelt lakásért a háztulajdonos kapja az 1. § szerinti felemelt házbért plus az albérlő által fizetett összeget, tehát többet mint amennyit a törvény általánosságban maximált, és többet mint a mennyit ez a lakás akkor fizet, ha minden albérlővel; vagyis az ily lakás ámbár, de sőt éppen mert terjedelmében kisebbbédett, bérfizetési kötelezettségéhez mégis a maximált összeg felül emelkedik.

Ugyanaz az eset a butorozott albérlőnél azzal az enyhítéssel, hogy itt a háztulajdonost a maximált házbéren felül az albérlőt nyert összegnek csupán fele részére illeti meg „plus”-képen. Az ilyen lakásoknál az 1916-ban fizetett 1000 magyar korona évi házbér ma nem 3000 leiben maximált összeg, hanem annnyival több a menny

nyivel az albérlő közvetlenül a főbérlővel megegyezett és illotiva butorozott szobánál felényivel több.

A törvény ezen rendelkezése sürgős novelláris intézkedést igényel, különösen a butorozott szobákra vonatkozó részében; mert ez érzékenyen sújtja azokat, akiket a mai nehéz viszonyok között fokozottabb mérvben támogatni kell. Ki tart szobát? Gazdag ember nem fogad be idegen a lakásába, de sok szegény ember és az ennél még szánandóbb helyzetben levő ma lerongyolódott középosztály nagy részének, ez majdnem egyedüli megélhetési forrása.

A törvény ezen intézkedése tehát a háztulajdonos részére nem sok jövedelmet jelent, ellenben igen széles rétegben rengeteg kárt okoz. Vegyük csak az egyetemi városokat a maga diák létszámával, azután a többi várost — mert ez kizárólag városi ügy — a tömeges lakásoknak egyáltalán; ezek albérlői szükségletek okszerűleg emelkednek, a butorozott szoba drágább lesz. A háztulajdonosnak ebből csekély haszna lesz, mert valamint a főbérlő mint lakó a házbértől függetlenül fizeti a kiszolgálóját, a vizet, tüzelő anyagot, csatorna adót, világítást, fűtést, mosást, stb., úgy mindezeket az albérlő

Irodalmi ozsonna.

(A budapesti Lipótváros szórakozók.)

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Vasárnap délután a Lipótvárosban. Dus uzsonnára terített asztal. Körötte fiatal lányok tereferálnak, csacsognak, nevetgélnek. Egyszerre megszólal az egyik:

— Talán kezdhetnénk már?

Mintha vezényszó hangzott volna el, olyan csendesség támadt erre a lányok között. Rejtett papírlapok, kis fizetecskék kerülnek elő és a nagy csendességben elfogódott leányhang hangzik fel: verset olvas. A saját versét. Azután a másik, a harmadik, a negyedik és sorban valamennyi leány bemutat egy-egy saját szerzeményű verset. A versek ugyyszólván kivétel nélkül pesszimisztikusak és komor hangulatúak. Elvesztett boldogságot siratják és az élet céljait keresik. A dusan terített asztalhoz és a sok jövedelmi fiatal lányhoz sehogy,

sem illenek ezek a sötét felfogású versek és mégis olyan halálos komolysággal adják elő műveiket, hogy az ember hajlandó nekik elhinni, hogy verseik tényleg a lélek igaz érzéseit tárják fel.

Minden egyes verset azután a pos bírálat alá vesznek és fontoskodó műértéssel mondanak véleményt egymás műveiről. Minden kritika az „édesem” megszólítással kezdődik és minél súlyosabb véleményt készül valaki barátnője költői tehetségéről mondani, annál többször használ becéző szavakat. Természetesen azért a dicséret kritika a gyakoribb, de itt-ott megengednek maguknak néhány kisebb tisztázást. És a költők megelégedésével irallgatják még a rossz kritikát is, csak az fáj nekik, ha valaki azt találja róluik mondani, hogy verseikben affektálnak. Ez ellen nagyon éltelen szoktak tiltakozni. Bírálat közben elkéséredéssel állapítják meg, hogy hiába írják ők a sok jó, sikerült, szép, hatásos költeményt, a már beérkezett köl-

tők miatt nem tudnak érvényesülni, pedig hát hol vannak a beérkezett költők versei az ő műveiktől. Megesett azonban, hogy az egyik leány, akat még egy pár perccel ez előtt a legjobban leszóltak a mai költői nagyságokat, később, mikor az ő verséről nyilvánított egyik társnője kissé nem hízelgő véleményt, azzal nemította el a többi leány általános helyeslése közben a kritikát:

— Pedig hát nekem a Kosztolányi meg a Babits ismerősöm!

Bírálat közben megesk az is, hogy valakinek eszébe jut egy jó pletykia és mielőtt még elfelejtene, félbeszakítja a komoly irodalmárokat és bizony elajúsítja, vagy pedig a legújabb történet sugja meg — bizalmasan. Ilyenkor leledik azt, hogy irodalmi megbeszélésekre jöttek össze és újra a vérdám, igazi lányok ülnek az uzsonna mellett, míg csak a soron lévő költő megint véget nem vet a hozzájuk nem illő köznap beszégetésnek és akkor megint hozzá-

kezdenek a versolvasáshoz. És no mes párosszal szavalják:

„A Lélek olyan mint a mélységesen haborgó tenger”, meg: „Az Agyban forr a Gondolat, mint a vulkánban izzik a lava” — és „Az Élet céljai a Hírbaválóságokban merülnek ki”.

De a fiatal emberek sem maradnak el a kanyor mögött.

Egyre-másra alakítják az irodalmi köröket és adják ki a tisztavirágfeletti folyóiratokat. Hangjuk a panasznak, a lemondásnak, a két ségbeesésnek hangja és husz évükkel több élettapasztalatot és életbölcsességet akarnak felmutatni, mint a nyolcvanéves agg. A világfájdalom legutóztabb mérséklésig ki soraköböl és meges keserűséggel hirdetik, hogy az elmárodott és rajuk féltékeny költők uton-utófélen elnyomják őket, pedig ők a ma költői, csak ők tudják megszólaltatni a ma eszméit és csak ők tudják kifejezésre juttatni a ma érzéseit. Elvárják dühvel beszélni az idejüket meg-

„szoba urnak“ is a bérlet elköltöztetve a sajátjából kell viselnie, mert ő is csak lakó és ha e készleteket a butorozott albérlétnél külön felszámítják, ez nem esik a törvény szakciója alá — ergo megmarad a butorozott szoba pusztá használhatóságának netto összege, amelyet a bérbeadó oly alacsonyra szabhat, amint az neki tetszik, a nélkül, hogy ezért „összejárászsással“ vádolható. Sőt, ha az ily fel számíthatást tovább fűzzük, „kényelmi butor használhatóság“ címen is találunk elfogadható tételt, például szőnyeg, függöny, díván, amik az albérlő használatában a bérbeadó terhére kapnak.

Igaz, hogy a butorozott szoba tulajdonos részben többet fizet, mint az egész lakás bére — de ez a háztulajdonos minden ellenszolgáltatása nélkül, kizárólag a maga kényelmét, munkáját, vagyონrészét áldozó főbérlő tevékenysége következtében jön létre. Ehhez a háztulajdonosnak nagy ártalmosságban semmi köze, ez a főbérlő magán ügye, amelyben — ha mások köréit nem zavarja — korlátozni nem szabad, feltéve, hogy a háztulajdonos az albérlő adhatást kifejezetten el nem tiltotta.

A bémeléshez tartozik még a javítási kötelezettség, lépcsőudvar világítás, kéményvetést, szeméthyordás stb. melléki kiadások.

— Az aradi fa- és fémpari szakiskola mulatsága. Szombaton, április hó 28-án este 9 órakor az aradi fa- és fémpari szakiskola a nagytermében, tombolával egybekötött táncestélyt rendez, a tanulóiifjuság kirándulási alapja javára.

gekről és lázadó ajakkal támadnak mindenkit, aki nem tartozik közéjük. Az egyik most is megfélemlítő folyóiratban például nemrégiben valóságos palotaforradalmat rendeztek, mert egy 25 éves fiatalember vezetészetepet játszott és a folyóirat révén bizonyos sikert is ért el. Nem nyugodtak addig, míg az általa, öregnek tartott író ki nem vált a lap kötelékéből!

A lipótvárosi lányok és az irodalmi egyesületeket alakító fiatal emberek irodalmi tevékenysége között már első tekintetre is összefüggést lehet felfedezni. Mind a két csoport ugyanazzal az erőltetett életfelfogással igyekszik bekapcsolódni az irodalomba és mind a kettő az el nem ismert nagyság képzelet terhére nyögi. Beteges ünnepek ezek. Orvosok mondják, hogy a ma költői voltaképpen a ma betegek, a mai idők betegségében szenvednek. Ez a fiatalság a háború alatt növekedett fel és a háborús idők eikorcisosult, elfajult gondolkodási módja nyomot hagyott lelkükben, testiüket pedig az idegbaj rombolja. Ez a két jelenség ges pesszimizmust, a véli szenvedéseket, a megdöbbentő elkéserevést és a lemondó kesernyességet.

Darabáru-forgalom

Románia és Magyarország között.

(Elvi határozat, amely nem lephet életbe május elsején.)

Megírták az erdélyi lapok, hogy Oradea Marén (Nagyváradon) a C. F. R. és a magyar államvasutak megbízottai április 13-án és 14-én konferenciát tartottak, amelyen a Románia és Magyarország közötti teheráruforgalomról és egyéb aktuális kérdésekről tárgyaltak. A román delegáció egyik vezetőtagjának információja szerint a konferencia elhatározta, hogy május elsején Románia és Magyarország között megindul a darabáruforgalom. Ismeretes, hogy a teherforgalom eddig csak vagontételekben bonyolódott le Románia és Magyarország között és így a darabáruforgalom megindítása a közönség szempontjából rendkívül nagy jelentőségű határozat.

A darabáruforgalom megindítása azonban — mint illetékes helyen

—————

A vaskirály fellépett.

(Breitbart Prágában. — Még sem rossz dolog vasat harapni.)

Prágából jelentik: Budapestre nem engedték be a vaskirályt. Breitbart tehát Prágába ment. De nem egyedül. Magával vitte sárga autóját, amelynek oldalára hatalmas betűkkel van odapingálva: Breitbart. Az autó hátán pedig vas korona ékeskedik. Egy héttel ezelőtt tünt föl a prágai utcákon. Tő meg vette körül. Mert meg kell adni, a reklámhoz ért. Nem jár soha egyedül. Sofförjét és inasát libériába bujtatja és folyton magával viszi. Sapkájukon ott diszeleg az elmaradhatatlan szó: Breitbart.

Fővette a vaskirály nevet. Ki adta neki, senki sem tudja, de viseli. Az utcákon napok óta hatalmas plakátok ordítanak: Breitbart, a vaskirály április 12-én lép föl először a Varietében.

A Varieté hatalmas terme csak nem szimultán megették. A műsor utolsó száma volt Breitbart. Hirtelen elsötétül a színpad, majd harci induló hangzik föl. Egy római ruhába bujt kiürös lovagol be a színpadra. A lóval baj volt. Nem akart engedelmessékedni. Polytonosan hátrált. Kis vártatva nyolc római gladiátor vonul be, elhelyezkednek a színpad két oldalán, majd hét meztelen lábszáru római katona követi őket, nem egészen stilszerű ruhában. — Pillanatnyi esőnd, majd fölhangzik a kürtjel és két fehér lótól vont római bigarobog be a színpadra. A kis kocsi-ban Breitbart áll imperatori diszruhában, gögösen, mint Antónius és cicomásan, mint Cleopatra. Szóval taps. Breitbart-imperátor kiszáll a kocsi-ból, legyint a kezével és a meztelenlábú szolgáserag el-tünik.

Breitbart a közönségen gögö-

értesülünk — semmi esetre sem kezdődhetik meg ez év május elsején. Eddig ugyanis sem a pályaudvarfőnökség, sem a nemzetközi szállítási vállalatok nem kaptak semmiféle hivatalos értesítést a darabáru forgalom megindításáról még pedig azért, mert az oradeamarei (nagyvárad) vasutügyi konferencia csak elvi határozatot hozott ebben az ügyben. Ezt a határozatot előbb mindkét kormányának jóvá kell hagynia és csak azután kerül gyakorlati megvalósítására a sor. A román-magyar darabáruforgalom megindítása tehát semmi esetre sem következhetik be május 1-én, szakikörök véleménye szerint még hosszú hónapok fognak eltelni, míg ezt a fontos ujtást a gyakorlatban is megvalósítják.

sen néz végig. Még rajta van az imperatori diszruha, de látszik rajta, hogy bölcsőjét nem az itáliai kék ég alatt ringatták. Csatlósok ugranak hozzá, lecsatolják vértetejét. Sisakját is leveti s ott áll hatalmas izmaival és göndörfürti fejével. Produkciót még nem kezd meg. Előbb bámulatja magát. Izmaikt mutogatja. Feszülnek a karok, messzire kidomborodnak izmai. Nagy csönd. Mindenki vár. A vaskirály komédiázik. Egész jó színész veszett el benne. Ha nem azzal passziózna, hogy pusztá kézzel vasat hajlít, mint színész is meg tudná keresni a kenyerét. — Egy kicsit talán a megengedettnél is jobban színészkedik, egy kicsit komédiázik, de neki — ugylátszik, vagy csak ő hiszi úgy — mindent szabad.

Impresszáriója a közönség köréből szakembereket, orvosokat, fogorvosokat, kovácsokat és mérnököket invitál a színpadra. Hatan föl is mennek. Breitbart kötenyt vesz magára (különös látvány: köténes gladiátor) és működni kezd. Hogy miket csinál, azt igen nehéz lenne részletezni. Behajlít vaslemezeket, spirálisokat formál vasrudakból, szétszakít láncszemeket. Mellével és lábával hidat csinál és egy körhintát helyez rá. A körhintába hat embert ültet és nyugodtan forgatja. Szöges hevederre fekszik, két lejtősen egymáshoz erősített deszkalapot helyez mellére és ötven embert átsétáltat a rögtönzött hidon. Végül egy lovat vezetnek át rajta. A szögek bemélyednek hátizmaiba, nem sebzik meg. Fogával vasrudakat hajlít, pusztá kézzel szöveget ver deszkába és mindezt fölényes mozdulatokkal teszi. Utolsó mutatványa az volt, hogy több, egyenként is mászás kódarabokat helyezett mellére és követ töretett mellén. Közben izzadt, csurgott róla a verei-

ték, karját fölsebezte egy vasrud behajlítása közben, lábai véraláfutásokkal lettek tele, rendkívül nagy szakértelemmel kezelte a vasat és oly pontosan dolgozott, mint egy kovácslegény az ülő mellett. A közönség nem csalódott benne. Tényleg olyat produkált, amit nem lehet sűrűn látni. Százhuszezer cseh koronát kap. Mégsem lehet rossz foglalkozás vasat harapni.

—————

A „gyenge kezek.“

(Magyarországon védekeznek az apró bankok ellen.)

Budapestről jelentik: A pénzügyminiszternek az értékpapirkereskedelmi ügyletekre vonatkozó márciusban kiadott rendeletére a hivatalos lap legutóbbi száma pótlórendeletet közöl, amely több fontos intézkedést tartalmaz. A közönség és a tőzsdetagok körében eddig vitás volt, hogy az azonnali készfizetés alatt mit kell érteni. A mostani rendeletről kiderül, hogy az azonnali készfizetés a Cír- és Pénztáregylet pénztári napját jelenti. Különösen fontos — a közönség szempontjából — a rendeletnek az a része, hogy a bizományosok és bankok a letett értékpapírokat nem adhatják kölcsön és hogy a letétképpen elhelyezett értékpapírokat az értékpapirkereskedő az üzleti összeköttetés megszűnéséig, a megbízó tulajdona gyanánt és természetben köteles megőrizni. A letett részvényekért elismervényt kell adni, amely a papírok nemét, sorszámát és folyószámát is pontosan feltünteti. Az az értékpapirkereskedő, aki a nála letétbe helyezett papírokat kosztiba, vagy mások részére a saját fedezetéül továbbadja, sikkasztást követ el. — Tehát az értékpapirkereskedő csak kasszaüzleteket köthet, lombardüzleteket nem, sőt a nála vásárolt értékpapírokat ügyfeleinek egészen ki kell fizetnie. Nagy Andor tőzsdetanácsos a következőket mondotta:

— A pénzügyminiszternek úgy a márciusi, mint az ezt magyarázó legutóbbi rendelete régi bajon segít. De tulajdonképpen csak technikailag teremt rendet és a közönség érdekeit védi meg a gombamódon elszaporodott kis bankokkal szemben. Remélhetőleg a rendelet segíteni fog a bajon, de teljes rend csakis akkor áll be a tőzsdén, ha a tőzsdetanács az ügynöki kérdést a maga hatáskörében gyökeresen meg fogja reformálni. A rendeletnek az a része, amely szerint az értékpapirkereskedőnél — az ügynöknel — letétbe helyezett papírokat az ügynöknek nem szabad eladni, nem nagy fontosságú és nem is tartom lényegesnek, hiszen a bankoknak saját papírjaik vannak, amelyekkel adott körülmények között megkönyvit-hetik helyzetüket. Így a rendeletnek csakis az lehet a célja, hogy a publikumot a közeli mártír-ért

gyakori károsodástól megóvja és így szinte kizárja a tőzsdei forgalomból az ugynevezett „gyenge kezeket”. A rendeletnek az újabb iparigazolvány megszerzésére vonatkozó része is azt célozza, amikor kifejezetten előírja, hogy az iparigazolvány kiadásánál a súlypontot a hitelképességre és az egyéni megbízhatóságra kell helyezni az illetékes hatóságoknak. A tőzsde üzletmenetét ez a rendelet nem fogja befolyásolni.

Vegyen Cavallát!

(Különös történet arról, hogy Aradon az is megdrágul, ami olcsóbb lesz.)

Ebben a kis aradi esetben, amelynek történeti háttérét szívesen igazolja a szerkesztőség — minden benne van, ami a háború utáni agyvelőket jellemzi. Valahogy egészen mai történet, minden furcsaságával és hisztériájával a pénznek, a mohóságának és a kiszámíthatatlan sorsnak. Az eset hőse és főszereplője egy közismert, szőkebajuszu és kedves aradi ur, egy aradi vállalat bohémkedvű és udvarias vezetője. Ez az ur a napokban valami adóvallomási ügyben fentjárt az aradi pénzügyigazgatóságban. Amint az egyik hivatali szoba előtt várakozik, különös szavakra figyel föl.

Két magasabbrangú pénzügyi tisztviselő tárgyal románul, gesztikulált és vitatkozott hevesen valami fölötté izgalmas témáról. Az aradi ur történetesen nem érti a román nyelvet, de ezeket a szavakat, hogy „ordineta”, vagy „telegram”, vagy „Cavalla” — főleg ezt, hogy „Cavalla” — ezeket megértette. Megértette, s nyomban kombinálni kezdett. A Cavalla cigarettát távirati rendeletre megdrágult! Holnapra már nem ötven bani, hanem egy lef lesz darabja! Menteni, amit lehet!

S visszaroohanván üzletébe, az alkalmazottait szerbekülde az összes aradi trafikokba, — Cavalla-cigarettáért. Hírnökök pihogva jöttek és hozták a Cavalla-dobozokat. Holnapra vagyont jelent mind egyik!

A fordulót ott kezdődik, hogy az aradi ur délután egy műszerész ismerősével találkozott, akinek tovább adta a tippet.

— Keress te is valamit, végy Cavallát, holnapra dupla pénzed van.

A műszerész négy inast szalasztott Cavalláért, a 2000 lef. Bol dogan rejtette a puld alá a csomagokat. Történetesen ugyanakkor érkezett az üzletbe a műszerész egy volt alkalmazottja Jugoszláviából, aki itt akar letelepedni. Né hány ezer lejtel valami üzletbe akar lépni, kéri a műszerész támogatását.

— Új? — ragyogott fel jó műszerésznél. Üzletet akar? Ve-

gyen Cavallát, holnapra dupla pénze lesz!

A jugoszláviai ember nyakába verte az aradi trafikokat és 5000 lejért vett Cavalla cigarettát. Másnapra hárman várták remegve a távirati drágulást. Ez egy bolt, — gondolták, — dupla pénz, máról holnapra, a Cavallán!

Utolsó, tragikomikus fordulat: a másnap reggeli aradi lapok közölték azt a rendeletet, amely szerint a Cavalla cigarettát 50 bani helyett ezentúl 40 bani lesz, tehát olcsóbb lesz, mint volt.

Nincs az az amatőr-fotografus, aki ezt a három arcot iderögzítene az újságlapra, ezt a három csalódott, szomorú, fájdalmas, Cavallától letört profilt! De egy tanulságot mégis levonunk a veszteségből. Legyen ez nyereség — nekünk. Aradon nem merik elhinni az emberek, hogy valami olcsóbb is lehet. Csak azt hiszik, hogy megdrágul. Megdől a régi közmondás. Olcsó husnak süri már a leve, illetve: olcsó Cavallának — drága a hure! Ki hiszi el a háború óta, hogy valaminek lezárhat az ára? Nincs az a műszerész és az a vállalkozó, aki elhagyja. Miért hagyja el az újság?

Hogy áll a leu?

Április 19-én fizettek 100 lelért: Párisban 7-12 frankot Budapest 2100 külföldi 2800 belöldi koronát.

A Mosóczy-telep.

(Egy fejlődő városrész bajai.)

A Mosóczy-telep lakossága érdekes memorandummal fordult Arad város tanácsához. Az Aradi Közlöny már több ízben megemlékezett e városrész állapotairól, amelynek közlekedési viszonyai rendkívül súlyosak. Esős időben egy sártenger az egész telep. Az utak rosszak, vízlevezető árok sincs mellettük és csatornázást csak ígéretben kapta meg eddig a telep. Küldöttséggel, kérvényekkel már gyakran kereste fel a Mosóczy-telep lakossága minden eredmény nélkül a város vezetőségét és a most benyújtott memorandumban már nem is kéri a csatornázást, csupán csak annyit, hogy az uttesteket töltesse fel és mellettük árkot csináltasson a város. Egyben azt is kérték, hogy a Mosóczy-telepen levő piacra helyezze el a város vezetősége a piac egy részét. Tízezer ember lakik a telepen, akiknek nagy utat kell megtenniük a városba gyalog, mert a várossal összekötő villamosközlekedés valószínűleg még sokáig csak terv marad és legalább az élelmézzel való ellátás terén kérnek némi megkönnyebítést azáltal, hogy a piac egy részét ott helyezték el. A városi tanács egyik legközelebbi ülésen foglalkozik a memorandummal.

A város vezetőségéhez az utóbbi hetekben egyre több házépítési kérelmet nyújtottak be. A legtöbb terv aránylag a Mosóczy-telepről került, ami bizonyítéka annak, hogy ez a városrész nagy fejlődés előtt áll. A város vezetőségének minden lehető módot meg kell adnia ehhez a fejlődéshez.

Hetvenkétezer polgár ügyei egy tisztviselő kezén.

(Redukálták a bejelentő hivatal tisztviselőinek létszámát. — Személyi változások a városban.)

Az Aradi Közlöny tegnapi számában felsorolta azoknak a tisztviselőknek a névsorát, akiket május elsejével elbocsájtának a város kötelekéből. Amint megirtuk, a tisztviselők redukálásával a hivatalok átszervezése válik szükségessé. A város vezetősége a tisztviselők átcsoportosítását már meg is kezdte. Elhatározta, hogy Csáby Istvánt, aki tíz esztendeje látja el a polgármesteri hivatal vezetését és aki a legújabbkorokban egyike a város közigazgatásában, a telekértékelőosztályhoz helyezik. Csáby István helyét értesülésünk szerint Sperryák János első kerületi előjárósági tisztviselő fogja betölteni. Covaceviu Iván városi jegyzőt a város pénzügyeinek vezetésével bízta meg a város vezetősége. Covaceviu helyére a gazdasági hivatalhoz Bene Juliánt helyezik, aki jelenleg az első kerületi előjáróságnál teljesít szolgálatot.

Nemcsak az elbocsájtandó tisztviselőket érintette súlyosan a belügyminiszter határozata, a melynek következményeként május elsején huszonkilencen maradnak állás nélkül, hanem a város egyes ügyosztályait is, amelyekben a tisztviselőredukálás következtében nem láthatják el akadály nélkül az ügymenetet. Különösen súlyosan érintette ez a rendelet a rendőrségen levő bejelentő és népesedési hivatalt. Ez a hivatal szintén a város adminisztrációjának a hatáskörébe tartozik és a város vezetősége hét tisztviselő közül május elsejétől hatot elbocsájt a hivatal kötelekéből. A bejelentő és népesedési hivatalban békében tízenként ember látta el a szolgálatot. Ezidő szerint hét tisztviselő működik olyan munkakörrel, amely egész idejüket lefoglalja. Néha a bejelentő hivatalnál érdeklődő polgároknak hosszabb ideig kell várakozniuk a tisztviselők nagy elfoglaltsága miatt. A hat tisztviselő elbocsájtásával egyetlenegy tisztviselő marad a bejelentő hivatalban. Fizikai lehetetlenség, hogy ez az egy tisztviselő el tudja végezni azokat a teendőket, amelyeket tízenként végeztek el. A bejelentőhivatal hatáskörébe a következő teendők tartoznak: a bejövő akták iktatása és a szállodák nyilvántartása. Az aradi szállodákban átlag havonta ötezer ember fordul meg, akikről állandó nyilvántartást kell vezetni. A bejelentő hivatal hatáskörébe tartozik még az erkölcsi bizonyítványokat kérvényező ellenőrzése. Naponta ötven-hatvan erkölcsi bizonyítvány kerül a bejelentőhivatalhoz, amelyeknek a kérvényezőit ellenőrizték a hivatalban, hogy voltak-e büntetve, teljesítettek-e katonai szolgálatot és be vannak-e jelentve a hivatalban. A hivatal végezte el az idegenek felvételét, a gyárakban dolgozó munkások belépési igazolványokkal való ellátását, a város lakosságának törzslapjait, igazolványmásolatait vezetik itt. Azonkívül naponta számos érdeklődő fordul meg a hivatalban, hogy lakcímet tudjanak meg. Vidéki és más városbeli hatóságoktól rengeteg kérdés érkezik, amelyeknek mind-

egyikére válaszolni kell. Ezt a hatalmas munkát kellene május elsejétől kezdődőleg egy embernek elvégeznie.

Ez a tény súlyosan beleütközik Arad város hetvenkétezer főnyi lakossága érdekébe, hetvenkétezer embernek a nyilvántartását és a velejáró rengeteg munkát nem képes egy ember vezetni. Értesülésünk szerint ebben az irányban felterjesztés ment a prefektushoz és rövid időn belül tárgyalások indulnak meg, hogy a bejelentő hivatalból elbocsátásra kiszemelt tisztviselők továbbra is a hivatal kötelekében maradhassanak.

Megindult az építkezés.

(A textilgyár három tisztviselőháza.)

Az Aradi Közlöny annak idején foglalkozott a városi tanács rendeletével, amelyvel kötelezte a házak tulajdonosait, hogy házaikat szakértőkkel vizsgáltsassák felül. Érdeklődésünkre ma kijelentették a városi mérnöki hivatalban, hogy már eddig több száz aradi háztulajdonos kért szakértői szemlét házaik felett. Ott, ahol renoválások váltak szükségessé, a háztulajdonosok minden esetben hatósági beavatkozás nélkül végrehajtották azt. — Újabb házbeomlástól nem kell tartani, mert az érdekelték a legnagyobb gondot fordítják a házak jó karban tartására. Nagyobb építkezéseket kizárólag az aradi Textilgyár eszközöl. Az igazgatóság elhatározta, hogy három egyemeletes építést épített tisztviselői részére. Azonkívül Gájban, a Mosóczy-telepen és Ségában számos egy szoba és kétszobakönyhás magánházat építenek.

Az egyetemről kizárt diák

(Rendben folytak az előadások.)

Bucurestből jelentik: Az egyetem tanácsa egy évre kizárta az egyetem kötelekéből Rosenzweig orvostanhallgatót, aki felfegyverkezve ment az egyetem előadásaira. A tanács örök időre kizárta az egyetemről Athanasia Manuila bölcsészeti hallgatót, aki brutálisan bántalmazta kollégáit. Az egyetem tanácsa nem engedélyezte a diákegyesületek gyűléseit. Az egyetem az előadások tegnap délután egyébként teljesen rendben folytak. A lapok megállapítják, hogy az incidensek mindig délelőtti történetek, amikor a fiatalabb korú hallgatók vesznek részt az előadásokon. Az I. forrás-színház ügyében letartóztatott diákok szabadlábra helyezése ellen bejelentett felebezést a főügyész tegnap visszavonta és így a letartóztatott diákokat ma szabadlábra helyezték.

Clujról (Kolozsvárról) jelentik:

Az egyetemeken ma rendben folytak az előadások. Az orvoskari előadáson résztvettek a román egyetemi hallgatók is és a zsidó hallgatókat külön padosorokba ültették. Tegnap este a Petru Major diák-egyesület tagjai értekezletet tartottak, amelyen négyszázötven hallgató vett részt. Az orvoskari hallgatók az egyetemre való bevonulás mellett foglalták állást. (Rador.)

BUDAPESTI LEVEL.

Ruha teszi az embert.

Ha igaz, hogy ruha teszi az embert, úgy Budapesten igen kevés van ebből a példányból. De akik vannak, azoknak fölöttébb értékes embereknek kell lenniök, mert az a feltétel (a ruha), mely emberi művoltunkat kétségtelemné teszi, az ma — legalább számokban — olyan roppant értéket képvisel, mellyel valamikor a szédítő gazdagság csucsait szokták lemérni. Hogy ma, számjegyekbe sűrítve, milyen értéket képvisel egy jobb konyháról felszerelt ur azon módon, ahogyan a Hangli rügyező fái alatt, vagy a Gerbaud uzsonnázójában szédíti a turbános női fejeket, arról beszéljenek a következő számmamutók:

Ruhája: angolnak kijátszott cseh, vagy lengyel chevotból, (az angol szövet ára méterenként 60-65.000 korona) mérték után — 190—200.000 K. **Ranglánya:** ahogyan valamikor az ember a bárónál, most a jólöltözöttség a raglannál kezdődik. Annak idején a báróságot jóval olcsóbban lehetett bevásárolni, mert ma a divatos cowerkot raglán mérték után — 180—190.000 K. — **Cipője:** sárga vagy betétes. Mérték után — 25 ezer K. — **Kalapja:** borzalino — 30.000 K. Az olcsóbb minőségűek, de divatos fazonnal, már 15.000 K.-tól is kaphatók. — **Nyakkendője:** modern mintájú, selyem — 10.000 K. Viszont el kell ismerni, hogy kisebb igényű ember már 6—7000 K.-ért is kaphat műselyem nyakkendőt. **Zoknija:** selyem — 6—7000 K.; de a jó cérna zokni selyem kivarrással már 3—4000 K.-ért is kapható. **Fehérneműje:** igényeinket ne fokozzuk túl magára és a ma igen divatos selyem alsó ruhákat kapcsoljuk ki. Ha a jobb minőségű vászon fehérneműt fogadjuk el alapul, még így is elég tisztességes összeg kerekedik ki. Tehát: alsónadrág 7000, ing 12 ezer, zsebkendő 2000 K. — Gallér 1000, manzsetta 1800 K. **Különtétek:** nadrágtartó — 4000, zoknitartó 1500 K. **Bot:** ezüst fogantyúval, jó amerikai (!) nád — 20.000 K. **Ékszerek:** Csak a legszükségesebbek, melyek egy ilyen Krözust megilletnek: Arany óra, omega: 300.000 K., arany mell- és manzsettagombok: 35.000 K. Brillians gyűrű, mondjuk egy karátos kövvel. — 350.000 K.

Ha az ezüst cigarettaszelencé-

jét és az ezüst veretű pénztárcáját és a ma minden jobb házból való számen ott villogó monokliját már nem is számítom, 1 millió és 2—300.000 korona az az összeg, melyet egy ilyen perfekt gentelmann magán megsétáltat. De a jó-

Észrevételek az új lakástörvényhez

Írta: Dr. Székely Aladár ügyvéd.

(VII. közlemény.) A törvény 20. §-ához. Az új lakástörvény ezen §-a akként rendelkezik, hogy mindazon helyiségek (ingatlanok) amelyek az új törvény értelmében akár a lakó önkéntes elköltözése, akár kényszer (vis major, bírói ítélet, rendőri, építésrendőri kilakoltatás stb. stb.) folytán üresednek meg, a tulajdonos szabad rendelkezése alá kerülnek, aki azok felett szabadon és a lakáshivatalok beavatkozása nélkül rendelkezhetik.

Sokan ezen kifejezést „a jelen törvény rendelkezései értelmében“ tévesen olyképp magyarázzák, hogy csak az új lakástörvényben felsorolt esetekben kiürülő lakások kerülnek vissza a tulajdonos szabad rendelkezése alá.

Ez az értelmezés azonban teljesen helytelen és nem egyéb a törvény szándékos félremagyarázásánál. Ezt igen könnyű bizonyítani. Az új lakástörvénynek már a címe is igazolja, hogy kivételes törvény, amely a lakbérleti szerződések meghosszabbításáról szól.

Az önkéntes eltávozás, vagy kilakoltatás folytán megszűnő lakbérleti szerződések — legyenek azok akár szóbeliek, akár írásbeliek, — a törvény által meg nem hosszabbítottak. Kiknek a javára hosszabbítottának meg, azok javára-e, akik önként eltávoztak a lakásból s akiknek arra nincs szükségük, avagy azok javára-e, akiket valamely törvényes okból kilakoltattak?

Az újonnan beköltöző lakó nem beszélhet a bérleti szerződés meghosszabbításáról, miután azt már az új törvény hatálya alatt kötötte.

Hogy a törvény célja a lakásrekvirálás megszüntetése, az kitűnik a 4. §. utolsó bekezdéséből is, mely szerint az eddig elrekvirált ingatlanok nem élvezik az új törvény kedvezményeit: sem a lakbérleti szerződések meghosszabbítása, se a béremelés korlátozása tekintetében.

Mi célja volna annak, hogy a törvény megengedje az ingatlanok elrekvirálását, akkor, amikor a rekvirálást felmondási oknak minősíti?

Magától értetődik, hogy az új lakástörvény 20. §-a feleslegesekké teszi a lakáshivatalokat.

Persze a lakáshivatal nem vesz tudomást az új törvény 20-ik §-áról s ellentétben az eddigi törvénnyel és gyakorlattal tovább rekvirál lakásokat és behelyezi a lakókat tellesbezésre való tekintet nélkül, be sem várva a törvény szék döntését.

Ez annál sajnálatosabb, mert a lakáshivatal s illetve a lakbérleti bizottság nem fogadja el a tulajdonos kijelölését s csaknem kivétel nélkül olyanoknak utalja ki a lakást, akiket nem ismer a tulajdonos, s másfelől választása a tekintetben is kifogás alá esik, hogy rendszerint nem az kapja

val szerényebb polgár is joggal megdöngötheti a mellét, ha csak potorn 3—400.000 koronáról van szó. Ennyi feltétlenül feszül akár melyikünkön. Egyszóval van a pes-ti argotnak: ruha teszi az embert — tönkre.

meg a lakást, akinek a legégetőbb szüksége volna reá.

A kívülrekedtek, hajléktalanok nem a lakáshivataloktól, hanem azok megszüntetésétől várják helyzetük javulását.

Dr. Robu főpolgármester

ügyvédi gyakorlatot akar folytatni.

(Kérvény az aradi ügyvédi kamarához.)

Dr. Robu János, Arad város főpolgármestere kérvényt nyújtott be az aradi ügyvédi kamara elnökéhez, amelyben az ügyvédek sorába való felvételét kérte. Ezt a lépését azzal indokolta a főpolgármester, hogy a legutóbb elfogadott ügyvédi rendtartás megengedi, hogy a polgármester ügyvédi gyakorlatot is folytasson. A főpolgármester kijelentette, hogy az új rendtartás értelmében nem inkompatibilis ügyvédnek és polgármesternek lenni egyszerre. Az új törvény harmadik szakaszának egy pontja kimondja, hogy ügyvédi gyakorlatot hivatali állásban levő egyének nem folytathatnak, ügyvédi gyakorlatot folytathatnak azonban a választás alá eső állásokban levő hivatalnokok. Miután a polgármesteri állás is választás alá esik, a törvény rendelkezése értelmében a főpolgármesternek joga van ügyvédi gyakorlat folytatására. Természetes, mondotta a főpolgármester, hogy abban az esetben, ha felvennék az ügyvédek sorába, semmiéle közigazgatási ügyben nem járhatna el, amelyek a városi adminisztráció bármelyik ágával összefüggésben állanak. Az aradi jogászörökben nagy érdeklődéssel várják az ügyvédi kamara döntését a főpolgármester kérvénye fölött.

Védik a parkokat.

(Súlyos büntetés a rongálóknak.)

A városi tanács mai ülésén foglalkozott a Maros-árny mellett parkok rendezésének kérdésével. A gazdasági hivatal az idén különös gondot fordít arra, hogy a parkokat kellemes szórakozó helyévé tegye a város közönségének. A tanács úgy határozott, hogy a legszigorúbban fogja megakadályozni a parkok, a virágágyak, a bokrok és a kerítések rongálását. Dr. Angel István polgármester kijelentette az Aradi Közlöny munkatársának, hogy a parkokat a közönségnek csupán sétálásra szabad használni és ezúton hívja fel a szülőket, hogy gyermekeiket ne engedjék a parkokban játszani, mert tönkre teszik a nagy fáradtsággal és költséggel rendezett virágágyakat. A gyerme-

kek játszóteréül a töltés tulajdalmát hagyta meg a város, ahol szabadban és kényelmesebben játszhatnak. A parkok rongálói különben a legsúlyosabb büntetéssel sújtják.

A fiatal Szemző sikkasztója.

(Versenyfutás a menekülő szélhámmossal.)

Budapestről jelentik: A rendőrség nyomozást indított pusztafalvi Nagy Gergely nevű fiatalember ellen, akét ifjabb Szemző Gyula föld birtokos jelentett föl, négy és fél millió korona elsikkasztása miatt. Hétfőn már plakátok is megjelentek az utcákon pusztafalvi Nagy Gergely fényképével, a sikkasztás ismertetésével s azzal a felhívással, hogy a nyomravezető 300.000 korona jutalomban részesül. — A rendőrség detektívjei szakadatlanul nyomoztak péntek óta s kedden délelben sikerült pusztafalvi Nagy Gergelyt elfogni. A nyomozónak tudomására jutott, hogy a sikkasztó Budán rejtőzik, a Budafoki-ut 10. számú házban. Kedden reggel kilenc órakor megfigyelték, amint egy budai kávéházban reggelizett. A szomszédos asztalnál helyet foglalt egy detektív, s hallotta, amint a szélhámos utasítást ad egy később érkezett embernek, megparancsolván, hogy délután fél egy órakor bóröndjét szállítsák el egy Atilla-utcai szállóba, valamint a pénzt tartalmazó csomagot is, ő várni fog a küldeményre. A detektívek ekkor még nem léptek közbe.

Pusztafalvi Nagy Gergely eltávozott a kávéházból. A detektívek azután lesbe állottak az említett szállóban. Tizenkét óra után csakugyan megérkeztek a vadonat új bóröndök. Nemsokára pusztafalvi Nagy Gergely is megérkezett egyfogatu bérkocsin. Ekkor meglepetés érte a detektíveket. A bérkocsi hirtelen megfordult s vágta a sietett vissza az Atilla-utcán. A detektívek, — közülük egyik sportember, több futóverseny győztese, — a kocsi után iramodtak. A verseny a futóhajnok detektív győzelmével végződött, sikerült elfogni a bérkocsit s benne a megriadt pusztafalvi Nagy Gergelyt. Egyenesen a főkapitányságra kísérték a lefoglalt bóröndökkel együtt, amelyek egyikében elrejtve kétmillió hatszázezer koronát találtak. A rendőrségen megkezdtek a viharosmúltú fiatalember kihallgatását. Időközben több följelentés is érkezett hasonló csalások és szédelgések miatt s a gyanu az volt, hogy ezeket is pusztafalvi Nagy Gergely követte el. Így a francia követség két tisztviselője tett panaszt egy ismeretlen szélhámos ellen; hogy kétmillió koronát kért el tőlük valutaszerzésre. Szembesítették a kihallgatások során a két francia nőt is pusztafalvi Nagy Gergellyel, ezek azonban nem ismerték fel határozottan.

A kihallgatás során bismerte pusztafalvi Nagy Gergely, hogy ifjabb Szemző Gyulától közel ötmillió koronát felvett s megvalósította, hogy cseh területre akart szökni. Sikerült utlevelet is szereznie s a budai szállóból egyik délutáni vonattal akart megszökni. A rendőrség azt hiszi, hogy pusztafalvi Nagy Gergely álnéven szerepelt s most a büntügyi nyilvántartó hivatal utján kutatják személyi adatait.

HIREK.

Aradon és a megyében május elsején kezdődik az adókiivetés.

Az aradi pénzügyigazgatóság ma hirdetményt bocsájtott ki Petrescu Illés pénzügyi adminisztrátor aláírásával, amelyben közlése az, hogy az adókiivetést május elsején meg fogják kezdeni Arad város területén. A hirdetmény az adókiivetés határidejét augusztus huszonkilencedikében állapítja meg. A hirdetmény felhívja az adóalanyokat, hogy a város területén működő kilenc adókiivetőbizottságnak alaposan adják meg a kért felvilágosításokat, hogy az adókiivetés akadálytalanul és helyesen megtörténhessen. A pénzügyigazgatóság a megyei lakossághoz is hirdetményben fordul, amelynek szövege azonos az aradiéval. A községi jegyzőket az igazgatóság felhívta, hogy tegyék meg az előkészületeket arra, hogy a falvakba kiérkező bizottságok is akadálytalanul megkezdhesék a kitűzött időben az adókiivetést.

— A parlament ülése. Bucurestiből jelentik: A parlament ülése május elsején veszi kezdetét. (Rador.)

— Gróf Teleki Pál lemond mandátumáról. Budapestről táviratozzák: A Magyar Hirlap jelenti, hogy gróf Teleki Pál lemond a szegedi első kerület mandátumáról. A mandátumra az egységspárt Daruváry Géza külügyminisztert jelöli.

— Ujból megválasztották a Seipel kormányt. Bécsből jelentik: A nemzetgyűlés ma 100 szavazattal a szociáldemokraták ötvenkilenc szavazat ellenében újra megválasztotta a Seipel-kormányt. A kormányból a miniszteriumok egyesítése folytán kiválnak dr. Weber igazságügyminiszter és Odenal vasuti miniszter. Kraft nagynémet képviselő, eddigi kereskedelmi miniszter tárcáját Schürff nagynémet képviselő veszi át.

— Az Erdélyrészi Fatisztviselők Egyesületének alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta és Erdély összes városaiban már meg is alakultak a helyi csoportok. Aradon április huszonkettedikén délután 3 órakor a Nasic helyiségekben, az Acsev-palotában tartja meg az egyesület aradi csoportjának alakuló gyűlését.

— Elhunyt magyar újságíró. A „Kassai Napló“ szerkesztője ma megható szövegezésű gyászjelentésben közli munkatársának, Áldory Károly kassai újságíró halálát. A fiatal hirlapíró 27 éves korában meghalt a halál. A kassai újságírók szabadszervezete temette el nagy szövet mellett.

— Hamisítás miatt forgalomból kivont okmánybélyegek. Megírta az Aradi Közlöny, hogy a 20 leies okmánybélyegeket, kivonják a forgalomból. Most illetékes helyről arról értesülünk, hogy az 50 leies okmánybélyegeket is kivonják a forgalomból és azokat már ma sem szabad használni. A 20 és 50 leies okmánybélyegek forgalomból kivonásának az az oka, hogy igen sok hamisítványt használtak ezekből az értékekből. Az aradi monopolfelügyelőség közlése szerint ezeket az okmánybélyegeket deklaráció kíséretében kell majd Bucurestibe beküldni. A közelebbi címzet a dohányraktárban közlik az érdekeltekkel. A használatból kivont okmánybélyegek pótlására a 10, 25, 30 és 40 leies okmánybélyegek használhatók.

— Az új liszt- és kenyérárak. Dr. Robu János főpolgármester ma rendeletet bocsájtott ki, amelyben április tizenhetedikétől kezdve maximálta az aradi liszt- és kenyérárakat. Az új maximális árak a következők: I. osztályú kenyérliszt malomnál 6 lei 10 bani, II. osztályú kenyérliszt malomnál 4 lei kilogrammonként. Ezek az árak nagyban eladásnál értendők és a malomtulajdonosok zsákhasználatért, kezelésért és egyéb költségek fejében az I. osztályú liszt árához 44 banit és a II. osztályú liszt árához 42 banit számíthatnak. A kenyér új maximális ára a következő: I. osztályú fehér kenyér kilogrammonként 6 lei 25 bani, II. o. kenyér kgr.-monként 4 lei 25 b. A liszt ára kicsinybeni eladásnál a következő: I. osztályú kenyérliszt 6 lei 75 bani, a második osztályú kenyérliszt 4 lei 55 bani kilogrammonként. A rendelet ideiglenesen lépett életbe, mert az ipar- és kereskedelemügyi miniszter jóváhagyása is szükséges az új maximáláshoz.

— Nem kapott telepengedélyt a Renner-börgyár. A Renner-féle cluj (kolozsvári) börgyár igazgatósága Aradon is felepet akart létesíteni. Ebből a célból megvásárolt egy, a Minervei (Ilona) utcában levő házat. A borkészítés igen kellemetlen lett volna a környék lakóinak, mert a rosszszagú bőrök megfertőzik volna a Minervei (Ilona) utca levegőjét. Hatvankét lakó tiltakozását jelentette be a városi orvosi hivatalnál a börtel felállítás ellen. A városi egészségügyi bizottság legutóbbi ülésén tárgyalta a gyár kérelmét. A bizottság egyhangúlag elhatározta, hogy helyet ad az utcá lakói kérésének és nem ad telepengedélyt a Renner-börgyárnak. A bizottság azzal indokolta döntését, hogy az egészségügyi törvény értelmében a börgyár a harmadosztályú ipartelepek közé tartozik, amelyek csak a városon kívül működhetnek.

— Rendőrök a halcsarnokokban. Bucurestiből jelentik: A főváros tanácsa ma értesítette a rendőrprefekturát, hogy nem reflektál többé arra, hogy a halcsarnokokba rendőr biztosokat vezényeljenek ki, mivel megállapították, hogy a rendőrök összevásárolják az összes halakat a rend fenntartása helyett és a közönség nem jut hozzá a halakhoz.

— Amundsen elindult az északi sarkra. Newyorkból jelentik: Amundsen, az ismert sarkkutató ismét elindult az északi sarkra. Alaskai jelentés szerint kutafogaton fogja a jégen utját folytatni. Első állomása Wainwright lesz, ahonnan júniusban repülőgépen kísérli meg az északsarkra való eljutást.

Elfogták a községi bíró gyilkosát.

(A községi éjjeli őr volt a tettes. — Bevallotta bűnét. Földosztás miatt bosszu a merénylet oka.)

Gurahonról ma érkezett jelentéseink szerint meglepő fordulat állott be a buceavai (Solymosbucsaivai) bírógyilkosság ügyében. Már mai számunkban jelentettük, hogy négy gyanúsítottat már elfogott a csendőrség és tegnap, a tetetés után még két gyanús embert fogtak el. Cologeana György sebisi (borossebisi) járásörmester és Faur Ávrám gurahonci csendőrszolgálatnok gyors és erőteljes nyomozása eredményteljesen járt; a csendőri kihallgatás során az egyik gyanúsított vallomásra jelentkezett.

Már az első nap közöltük, hogy a merénylő csak a viszonyokkal ismerős és a házba bejáratos ember lehetett, mert a hatalmas házörző kutyák nem támadták meg az udvaron. A községi éjjeli őr Arana Péter, már az első pillanatokban gyanús volt és ma délelőtt bevallot

ta, hogy a merényletet ő követte el. Az éjjeli őr még 1920. év elején néhány hold földet kapott a földosztásból. Ezt a földet Costea Juon községi bíró nemrégiben elvette Arana Pétertől és saját magának tartotta meg. Másokkal is járt el hasonló módon a bíró, aki ellen e miatt sokan keresték a bosszu alkalmát. A bíró sorsát már régebben eldöntötték a község lakói és csak véletlen, hogy Arana Péter lett a gyilkosa. A csendőrök a többi gyanúsítottat szabadon bocsátották, Arana Pétert a buteni (körösböke nyi) járásbíróhoz fogházába szállították, ahol dr. Erdős Mátyás vezető járásbíró vezeti ebben az ügyben a vizsgálatot. A bírógyilkosság ügyében a közigazgatás részéről Milos Károly gurahonci aljegyző vette fel a jegyzőkönyvet.

— Asztalosok sztrájkja. Clujról (Kolozsvárról) jelentik, hogy az asztalos munkások sztrájkba léptek.

— Tagfelvétel az aradi chewra kadisánál. Tasárnap, f. hó 22-én az aradi neolog izr. hitközség kebelében működő chewra kadisa tagfelvételi ünnepélyt tart a zsidótemplom-épületi tanácsteremben (I. emelet). Ezen ünnepélyhez ezuton hívja meg az egyesület régi tagjait, valamint azokat is, akik magukat az egyesület köteleibe fel akarják vétetni. A felvétel módzatairól az iroda (zsidó templomépület, I. em.) készséggel nyújt felvilágosítást. Pick Ernő, elnök

— Eljegyzés. Türk Zsófia és Ivaszuk János jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Kizárták a budapesti cipész-munkásokat. Budapestről táviratozzák: Ma reggel az összes cipészüzemek kizárták sztrájkoló munkásait.

— Meghalt Sardou özvegye. Párisból táviratozzák: Sardou Viktor, a világhírű írók az özvegye ma meghalt Párisban.

— Az olcsó Cavalla és a megdrágult gyufa. Az aradi dohányraktár május elsejéig még a régi áron adja a Cavallát, de május elsejétől olyan áron fogják kapni a kistözsédek, hogy 4 leiért árusíthatnak egy tíz darab Cavalla-cigaretta tartalmazó dobozt. Azért csak május elsejétől érvényes a Cavalla leszállított ára, mert tekintetbe vették azt a körülményt, hogy igen sok tözsdésnek nagyobb készlet Cavalla-cigaretta van, amelyet még a régi áron szereztek be és május elsejéig alkalmat akarnak adni, hogy régi készleteiket kiárusítsák. A gyufa ára dobozonként már a mai naptól kezdődőleg 75 bani és most már a dohányraktárakban korlátlan mennyiségben kapható.

— Új dalárda a megyében. Ineu (Borosjenő) községében Suciú Traján járási főszolgabíró kezdeményezésére helyi dalárda-egyesület alakult. A dalárdát Rosu Péter iskolaigazgató vezeti és az első ünnepélyes szereplése pünkösdkor lesz, amikor az ineu (borosjenői) görög keleti templom négy új harangjának felszentelését tartják.

— „Olla“ gummi világhírű

— Tychon patriarchát is halálra ítélik. Londonból jelentik: Oroszországi jelentés szerint a Tychon görögkatolikus patriarcha elleni pör tárgyalása Moszkvában megkezdődött. Moszkvában hírek terjedtek el, amelyek szerint a forradalmi törvényszék már előre elhatározta, hogy Tychon patriarchát halálra fogja ítélni, sőt a szovjetkormánynak az a szándéka, hogy a patriarcha kivégzését a nyilvánosság előtt hajtja végre.

— Egy adótárnok sikkasztása. Néhány hónappal ezelőtt történt a chisineui (kisjenői) adóhivatalban az a nagyszabású sikkasztás, mellyel kapcsolatban Molnár Zoltán adóhivatali főnököt és Novu Vespasianu adóhivatali tisztviselőt letartóztatták. A hivatalos rovancsolás alkalmával kiderült, hogy a két tisztviselő körülbelül 34 ezer leit sikkasztott. A mai törvényszéki tárgyaláson a vádlottak elmondották, hogy azért követték el a sikkasztást, mert a hivatalnak több sürgős kiadása volt és ezeket rögtön kifizették miniszteri jóváhagyás nélkül. Így többek között 16 ezer lei értékű fát szereztek be, a háború idejéből bekötetlenül maradt főkönyvek bekötéséért 2000 leit fizettek és még más hivatali költségeket fedeztek az el-sikkasztott pénzből. A bíróság nem hozott ítéletet, hanem elrendelte a bizonyítás kiegészítését és a tárgyalást elnapolta.

— Lólópásért hat havi börtön. Blas György munkást hat havi börtönre ítélte ma az aradi törvényszék. Az elítélt munkás a múlt évben Ghiorocon (Gyorokon) elhajtotta Hegyesi Mátyás szekereit, míg az a községhezán borádót fizetett. A vádlott vallomása szerint ittas állapotban vette fel Hegyesi a szekerre és míg Hegyesi az illetéket fizette, a lovak maguktól indultak el, mert ő különben sem lett volna képes ittasan a lovakat elhajtani. A vizsgálatot vezető csendőrség jegyzőkönyve szerint azonban Blas György, amikor a szekérrel Paulison elfogták, józan állapotban volt és maga hajtotta a lopott szekeret. Ennek alapján ítélte el a törvényszék Blas Györgvőt, aki felebezést jelentett be az ítélet ellen.

„Katalin cárnő“ Orosz történelmi dráma bemutatója ma pénteken az

Apolloban.

„Afriakai őserdőben“ A legmonumentálisabb dzsungel-film ma pénteken utóljára az

Urániában.

— Elhalasztották a merénylő volt rendőr bűnpörének tárgyalását. Farcas György volt rendőr bűnügyében ma tartotta meg az aradi törvényszék büntető tanácsa a fő-tárgyalást. Farcas György a múlt év szeptemberében merényletet követett el egy prágai diákleány ellen, aki azonban már azóta férjhez ment és most Prágában van. A törvényszék elhalasztotta a bűnügy tárgyalását Meculescu Sándor főügyész kérelmére, hogy a főtárgyaláson a három hét múlva Aradra érkező prágai diákleány, a koronatanu vallomását is meghaligathassák. Farcas György védelmét Szuchi Károly hivatalból kirendelt ügyvéd látja el.

Borzalmas földrengés.

(Lávatenger fenyeget egy várost.)

Párisból táviratozzák: A mexikói Tempico városából az a jelentés érkezett, hogy Vera Cruz és San Luis Potosi között az egész mexikói tengerparton katasztrofális földrengés pusztított végig. Egész falvak elhűntek a föld színeről. A lakosság az ültetvényekről az ország belsejébe menekült. Hidalgo mexikói tartomány rombolalmaz. A Hujuilla vulkán krátere megnyílt és hatalmas lávatömegek ömtenek alá. Az áldozatok száma rengeteg, pontos számadatok még nem érkeztek. Ugyanekkor a délamerikai Ecuador közti-ársaság területén is nagy földrengés pusztított. Kitért a Puncargue vulkán, amely 1886 óta pihent. Hatalmas lávatenger fenyegeti Rio Bomba városát, amelynek 18.000 lakosa van. A fenyegetett városból nem jöhet távirat, mert a földrengés minden összeköttetést elrombolyt.

Község a jegyzője ellen

Küldöttség a megyei prefektusnál.

Macea (Mácsa) község Arad megyének és az ország határának szélén, már megint elégedetlen a jegyzőjével. Küldöttség kereste fel a prefektust, a fűszolgabírót panaszszal, hogy a jegyzővel nem lehet beszélni, mert mindig veszekszik. Egy földműves meg is mutatta a fogait, amit a jegyző kiütött, de erről megállapították, hogy Amerikában készült műfog, és a vizsgálat a többi panaszra is hasonló neveltséges okokat talált. Mácsa községnek rövid idő óta negyedik jegyzője van, a község lakossága tulságosan szabad gondolkodású. A nép vezetője Sándor János most szabadult nemrégiben a fogházból, ahol jogatásért tilt. A lakosság ugyszólván teljesen Sándor János befolyása alatt áll és állandó torzalkodást folytat a község vezetői ellen. Az új jegyző erős kézzel fogta meg a rendet a községben és kellő sikerrel tudta leszoktatni a hivatalába járó népet, a hangos követelésekről és arról, hogy az asztala sarkára üljenek, sőt azt is elérte, hogy a kalapot is levették, ha szobájába léptek. Néhány hete,

amióta Sándor János kiszabadult újra mozgolódás támadt a faluban és most már a negyedik jegyző ellen indították meg a küldöttségi-

Aradon simán folytak le a bérmozgalmak

(Popescu munkügyi felügyelő a tárgyalásokról.)

Az április elsején lejárt kollektív szerződések letárgyalása majd nem az összes aradi ipari üzemekben nagyobb zökkenők nélkül folyt le. A munkaadók és munkások a legtöbb ipari szakmában megtalálták azt a középutat, amely mindkét tárgyaló fél érdekeit kielégíti és így Aradon minden megrázkódtatás nélkül végződtek a bérmozgalmak. Mig Timisoarai (Temesváron) közel három ezer munkás sztrájkba lépett és így az ottani ipar meglehetősen válságba került, addig Aradon simán, minden munkabeszüntetés nélkül sikerült az új kollektív szerződések megkötése. Csupán egy-két szakma munkaadói és munkásai között merültek fel lényegesebb ellentétek, de remélhető, hogy azok is hamarosan el fognak simulni.

Az Aradi Közlöny munkatársa most, hogy a kollektív szerződések megkötésére irányuló tárgyalások befejezésükhöz közelednek felkereste Popescu Péter munkügyi inspektort, aki a munkafelügyelőségen lefolytatott közvetítő tárgyalások eredményéről a következőket mondotta:

— A legtöbb ipari üzemből sikerült összeegyeztetni a munkások követeléseit a munkaadók ajánlataival. Megegyezés jött létre a papírgyár vezetősége és munkásai között, akik az új kollektív

Irodalom, művészet

Négyesfogat.

(Kardos Andor vígjátékának premijéje.)

A városi színház igazgatósága az e hó 19-ére, csütörtökre hirdett, vígjáték premijéje. Kardos Andor „Négyesfogat“ című három felvonásos szellemes vígjátéka, rendkívüli előkészülete miatt e hó 23-án hétfőn kerül bemutatásra. Soha nem tapasztalt lelkesedéssel készül a városi színház vígjáték-személyzete a már-már minden egyes színésznek kedves-sé vált „Négyesfogat“-ra. Darvas Ernő készségeinek, valósággal művészi erőpróbája lesz ez a hatalmas csaknem az egész darabot uraló, finom részletekből szövődött, telistele mence-ökben gazdag szerep kreálása. Kálmán Sári, aki a darab egyik főszerepét játssza, finom viszonyosságának, meleg átható hangján, hol arisztokratikusan, hol meg nemes egyszerűségének házi esz-közeivel, egy szellemesen formált dupla szerepet játszik, aki kaméleon-szerűen, egyik jelenetében temperamentumos, elragadóan merész, míg a másik jelenetében meglehetősen bájosan szelíd, házi egyéniséget kreál. Vannay Lonczy egy gaminszerű milliomos jass leányt, boszorkányosan fur-

rászt. Ez alkalommal azonban kevés sikerre van kilátásuk, mert az eddigi vizsgálat igazolta a jegyző szigorának jogosultságát.

szerződés értelmében husz százalékos béremelést kaptak. A gép-és vasüzemek munkásai tiz-tizenöt, az olajgyár munkásai tizenöt százalékos béremelésben részesültek. A városi üzemek munkásai még nem egyeztek meg teljesen, mert a város a munkások által kért béremelést arravaló hivatkozással, hogy az meghaladja az állami hozzájárulással előirányzott összeget, nem hajlandó megadni. Ebben a vitás kérdésben a törvény értelmében döntőbírósg fog ítélni.

— Az éttermi és kávéházi munkások kollektív szerződése ügyében is ellentétek merültek fel. Az éttermi munkások 30 százalékos béremelésen kívül a bruttó bevételből 2—3 százalékos részesedést is követelnek. A vendéglősök azonban a százalékos részesedést nem hajlandók megadni és így ez a vitás ügy is döntőbírósg elé kerül. A kávéházak donosok havi 1600 lei fixfizetést ajánlottak fel a pincéreknek minden más természetbeni járandóság nélkül, vagy 1300 leit és a borralalórendszer fenntartását. A kávéházi pincérek ezt az ajánlatot nem fogadták el és ragaszkodnak a borralalórendszer megszüntetéséhez. Valószínűleg, hogy ebben a kérdésben is döntőbírósg ítéletének vetik alá magukat a felek.

fangos, minden embert megfőző tizenhat éves, nagy meglepetést ígérő naiva szerepet játszik. Jávor Alfréd egy az üzleti világban élő előkelő arisztokratát játszik, akit üzleti gondjai teljesen elvonnak a szerelem körzetéből, a legmagasabb rendű színészi feladattal birkózik meg, amikor a nézők előtt, mint varázsütés éri az ifjúság forró láza, a mindent magával ragadó szerelem. Ennek a karakternek, fiatal kora dacára, öreg embernek, jelenetéről-jelenetre való átalakulása, ahogy első szereleme hatása alatt ujjongó, ugrándozó diákká válik a legszelebb skálájú színészi fokozatot igényeli. Selmecz Mihálynak egy bursiköz ellen álhatatlan kedves-ségű, komikus szerep jutott. A darab többi főszerepeit Szántó Jenő és Gvarmatyné-Gömöry Emma játsszák. Kardos Andor, a darab szerzője, személyesen vezeti a próbákat. Kardos Andor rendezése előreláthatólag nagyon kedves színházi estét fog hozni az aradi közönségnek.

• A színház heti műsora. Péntek: Bajadér. B. bérlet. Szombat d. u.: Mesedélután. Este: Bajadér. C. bérlet. Vasárnap d. u.: Babavásár. Este: Bajadér. A. bérlet.

• Állandó slágerdarabja az aradi városi színháznak Kálmán Imre nagyhatású operettje; a Bajadér.

Tíz nappal ezelőtt mutatta be a színház az operettet és azóta minden este szenzációs siker mellett került színre. A Bajadér, amelynek címszerepét Horváth Mici, a radzsa Galetta Ferenc, a többi vezetés szerepeit pedig Balogh Böske és Sebestyén Jenő játsszák, pénteken, szombaton és vasárnap este kerül még színre. Mind a három előadásra jegyek elővételben a színházi pénztárnál kaphatók.

• Délutáni előadások. Szombaton délután a városi színház a tanulóifjúság részére nívós mesedélutánt rendez, melyen a város tanintézetének növendékei teljes számban vesznek részt. A mesedélutánon Kóró Pál timisoarai (temesvári) újságíró ad elő értékes meseszámokat. Kóró Pál előadása után két egyfelvonásos szindarab kerül színre. — Horváth Micivel a címszerepben vasárnap délután kerül először színre a Cigánygrófnő című operett. A bonvivant szerepét Galetta Ferenc játssza és nagyszerű szerephez jutott még Halmos Mici, Balogh Böske és Sebestyén Jenő.

Bizalmas rendelet.

Vihar a magyar nemzetgyűlésen.

Budapestről táviratozzák: A nemzetgyűlés mai ülésén Vanczák János a szervezett magyar munkásság nevében kijelentette, hogy ők magyarok és minden tettükkel és szavukkal az ország érdekeit kívánják szolgálni. A hatóságok mégis bizalmas miniszteri rendeletek alapján üldözik a pártot.

Ruppert közbekiált:

— Hogy lehet egy miniszternek ennyira lealjasodnia?

Propper Sándor: Fehér szovjett! Erre kitért a felháborodás zaja és az ülést kénytelen volt az elnök felüggeszteni. Szünet után a belügyminiszter kijelentette, hogy bizalmas rendeletet adott ki, de nem vonja vissza azokat, mert a nemzeti fellöngés értelmezésében különbség van közte és a szociáldemokraták között. Farkas István szociáldemokrata sürgős interpellációra kért és kapott engedélyt, amelyet a legközelebbi ülésen fog elmondani a drágaságról. Döntőbírósgok felállítását fogja követelni.

Sport.

— Országos vivóverseny. Vasárnap, f. hó 22-én d. e. 9 órai kezdettel rendezi az AAC. országos vivóversenyét a Fehér Kereszt nagytermében. Döntő mérkőzések d. u. 4 órai kezdettel. A versenyen erdély összes neves vivói indulnak, főleg Oradea-mare (Nagyvárad) lesz szép számmal képviselve.

18243



A berlini tőzsde szenzációja.

(A dollár tízezer márkával emelkedett. — Taktikát változtat a birodalmi bank.)

Berlinből táviratozzák: A tőzsdének szerdán óriási szenzációja volt, a dollár árfolyama 22 ezerről egy tízezeres ugrással 32.000 márkára emelkedett. A mai tőzsdén akkora szükséglet mutatkozott külföldi devizákban, hogy a hozzáértők a szükségletet másfél millió angol font sterlingre becsülik, s ez pedig márkában nem kevesebb, mint 225 milliárdnak felel meg. Ekkora szükséglettel szemben a birodalmi bank nem folytathatja azt az eddigi taktikáját, hogy devizakészletei egy részének piacra vetésével az árfolyamot tartani igyekezzenek. A spekuláció ma annyira megröghanta a devizapiacot, hogy a birodalmi bank egyideig kénytelen volt a váltoárfolyamot sorsára bízni, hogy

Az apagyilkos.

(Érdekes tárgyalás az aradi törvényszéken.)

Az aradi királyi törvényszék büntető tanácsa ma délelőtt érdekes bűnügyben tartotta meg a fő-tárgyalást. A büntetőtanács Kovács József tanácselnökből, Köller János és Barbura Sever dr. táblabírákból állott. A vádat Meculescu Sándor királyi főügyész képviselte. Luca György grossi apa-gyilkos állt a törvényszék előtt, aki az elnök kérdésére a következőképpen mondta el a gyilkosság lefolyását:

— A múlt év szeptember havában történt, hogy egy este, amikor munkából hazafele tartottam, láttam, hogy apám Luca József részen veszekedik több parasztagzával. Ismerve azonban apám természetét, nem szólítottam meg, hanem hazamentem vacsorázni. Etkezés után amikor láttam, hogy apám még mindig nem tért haza, aggódni kezdtem, hogy még megverik és elmentem érte a kocsmába. Hosszas rábeszélés után sikerült rávennem apámat, hogy menjünk haza. Az uton csendesen viselkedtem és szokása ellenére szépen beszéltem vele, amikor azonban kapunkon befordultunk, felkapott az udvaron egy hatalmas követ, hogy azzal agyonüssön és szidni kezdett, mert a kocsmából hazahoztam. Én kivettem a követ a kezéből és gyorsan elmenekültem hazulról. Elmentem nagybátyámhoz, Luca Tódorhoz, akinek elpanaszoltam apám viselkedését. Nagybátyám nagy haragosa volt apámnak, mert ez előtt 15 évvel apám rá lött, sőt anyámra is és ezért egy évi fegyházbüntetést kapott, ame-

zután egy alkalmasnak látszó pillanatban avatkozzék bele az árfolyam végleges kialakulásába. A német közgazdasági köröknek az a véleményük, hogy a birodalmi bank ennek dacára sem szünteti be a márka árfolyamának tartását, de taktikáját módosítani fogja.

Berlinből táviratozzák: A londoni tőzsdén ma óriási mennyiségű márkát dobtak a piacra, amelynek az eredete nem állapítható meg. A Deutsche Zeitung a márka zuhanásával kapcsolatban élesen támadja Stresemannt és őt okolja a dollárhossz felidézésével, mert beszédét úgy magyarázzák, hogy vissza akar térni a Wirth-féle teljesítési politikához.

lyet szabályszerűen ki is töltött. Anyám a golyó által okozott sebesülésébe egy év múlva bele is halt, mivel azonban senkisémet tett feljelentést apám ellen, a bűnügyi eljárás nem indult meg. A nagybátyám nagyon mérges lett, amikor elmondtam apám tettét és azt mondta, hogy öljem meg azt a gazembert, mert megérdemli. Éjfél felé tértem haza és mivel éhes voltam aprófa aprításhoz kezdtem, hogy szalonát süssek. Az apám lépteim hallatára kijött az udvarra, ütlegelni kezdett, majd ismét felvett egy nagy követ, hogy hozzám vágja. Én ekkor önvédelemből és ösztönyszerűleg a kezemben levő fejszével feléje sujtottam és ő holtan bukott a földre. Elnök ezután mint tanút, Luca Tódort, a meggyilkolt bátyját akarta kihallgatni, de Luca Tódor a tanuvallomást megtagadta. Luca György a törvényszék előtti vallomásában egészen másként adta elő a bűntényt, mint azt a legelső kihallgatása alkalmával a csendőrség elmondta. A csendőrség előtti vallomása szerint ugyanis Luca György az ágyban ültette agyon édesapját és így a büncselek mény súlyos büntetés alá esik. A törvényszék a bizonyítási eljárás kiegészítése végett elhalasztotta a fő-tárgyalást. A legközelebbi tárgyalásra megidézik a helyszíni szemlén megjelent hatóságok és ezek tanuvallomásainak meghallgatása után hoz ítéletet a törvényszék.

A szerkesztésért:
KAROLY JÓZSEF

felel.

Cenzurat:
Baron POPP.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak. (Április 19.) Francia frank 14.10, svájci frank 40.—, dollár 211, dinár 2.10, szokol 6.30, márka 0.01, lira 10.20, angol font 995, magyar korona 0.05, osztrák korona 0.0032. — Kifizetések: Budapest külföldi 21, belföldi 28, Bécs 330, Berlin 0.0080, Prága 6.40, Zürich 38.75, London 995, Milano 10.60, Newyork 213, Belgrád 225, Páris 14.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Április 19.) Páris 13.90, Berlin 0.0085, London 988, Newyork 211, Milano 1045, Zürich 38, Bécs 0.003050, Prága 6.32, Budapest 0.0475. — Valuták: Napoleon 790—800, márka 0.0105—110, léva 140—150, török lira 1.25—1.30, angol font 990—995, francia frank 14—14.10, svájci frank 39.75—40, lira 10—110, drachma 2.50—2.60, dinár 2.20—2.25, dollár 211—211.50, lengyel márka 0.0050—55, osztrák korona 0.0031—31.50, magyar korona 0.0450—4.75, szokol 6—6.20.

Zürichi nyitás. (Április 19.) Berlin 0.018750, Amsterdam 216, Newyork 551, London 25.63, Páris 36.60, Milano 27.25, Prága 16.4750, Budapest 0.012, Belgrád 5.5750, Varsó 0.0125, Bécs 0.0077, bélyegzett 0.0077.

Zürichi zárlat. (Április 19.) Berlin 0.0180, Amsterdam 216, Newyork 550.50, London 25.65, Páris 36.45, Milano 27.225, Prága 16.4750, Budapest 0.12, Belgrád 5.60, Varsó 0.00130, Bécs 0.00775.

Zürichi utőtőzsde. (Április 19.) Berlin 0.018750, Amsterdam 216, Newyork 551, London 25.67, Páris 36.65, Milano 37.30, Prága 16.40, Budapest 0.12, Belgrád 5.60, Varsó 0.0130, Bécs 0.007750.

Budapesti devizaköznyomtatás. (Április 19.) Napoleon 16500, Amsterdam 1760—1820, hollandi forint 1760—1820, London 20900—21500, angol font 20925—21525, Milano 222—232, lira 227—237, Páris 297—307, franci frank 302—312, Prága 134.50—140.50, Newyork 4490—4640, dollár 4510—4660, Bécs 0.0640—6.70, osztrák korona 0.0645—6.75, Zürich 8.15—8.45, Berlin 16—18, márka 0.16—18, leu 22—24, dinár 46—48.

— Mi lesz a román hadikölcsön-kötvényekkel? A volt sibini (nagysebeni) kormányzótanács még 1919 augusztusában felhívást bocsátott ki román állami hadikölcsön jegyzésére. A felhívásra az erdélyiek közül sokan jegyeztek hadikölcsönt, amellyel Románia állami adósságait fedezte. A hadikölcsön-kötvényeket az akkori bucaresti kormány részéről Kiriacescu Oszkár pénzügyminiszter, a kormányzótanács részéről Vlad Aurél, a kormányzótanács pénzügyi osztályának főnöke írta alá. A hadikölcsön-kötvények beváltása 1923 február 1-én vált esedékessé. Többek érdeklődtek illetékes helyen, hogy mi lesz a kötvények beváltásával? Mindeztől nem történt intézke-

dés arra nézve, hogy új állam-papírokat bocsássanak ki, amit az erdélyiek nem szívesen fogadnának a mai pénzszük világban. De arra nézve sem történt intézkedés, hogy a kötvényeket készpénzzel fizessék ki. Az érdekeltek most kíváncsian várják, hogy mi fog történni a lejárt román hadikölcsön-kötvényekkel?

NYILTTER.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

DECLARATIA.

Subsemnatul în articolul „Din Pecica” publicat în ziarul „Solidaritatea” Nr. 24 din 1 Februarie 1923, am denunțat pe primpretorul onorar al plasei Pecica de „Factor demoralizator”, că „în loc să propage pacea și liniștea, îndeamnă pe țărani, credincioși ai bisericii noastre strămoșești, ca să nu plătească stola preoților” și că „a îndemnat pe un credincios — cel mai bine situat materialmente în Pecica — să ameninte pe preot pentru crearea competenței stolare, cu trerea la secta baptistă”. — L-am demnat, că „într-o societate distinsă unde erau prezente și neromânia inzulat astăvară tot ce e în vechiul regat și pe tot aceia, cari din vechiul regat român au venit la noi.” Drept concluzie am declarat, că „care din trei: inconstiența răutatea ori prostia prevalează la d. primpretorul onorar al plasei Pecica — nu se poate defini.”

Considerând, că conform constatărilor ulterioare, am venit la convingerea, că la scrierea acestui articol am fost inspirat din isvoare false și recompetente, revoc pe această cale toate acuzațiile de mai sus, care se refer la Dl. Primpretorul onorar al plasei Pecica

Pecica, la 20 Martie 1923.

2164

DELLA PESCA.



Brilliansarut, gyöngyöt, platinát, arany és ezüst árakat és hamis fogsorokat magas áron vesznek: Kun ékszerész, Arad.

Mozi.

* Még csak pénteken látható az Urániában a szenzációsan érdekes vadállatos film, Afrika borzalmi. A ragyogó fantáziával megírt film dráma főhőse Gyndeldal mérnök, a bátor Afrika-kutató, aki bolygó útjában egy néger nő felajánlotta szerelemét visszautasítja s emiatt sok-sok életveszélyes kalandnak lesz akit a rajta hőse. A filmremek, az izgalmas mese keretében, az őserdők szépségeit és érdekességeit pazar pompában tárja föl, különösen kiemelkedők a nagyszerű hűséggel fotografált égháború az ősvadon mélyén, az oroszlanokkal, négerrel s egyéb fenevadakkal vívott harcok. A dráma főszereplője Carl de Vogt, aki mint színész és akrobata bámulatosan nagyszerű produkcióival áll az érdeklődés központjában.

* Páratlan érdeklődés előzi meg az Apolló pénteki bemutatóját. Nagy Katalin cárnő orosz történelmi dráma kerül ekkor előadásra, a mai modern filmművészet egyik legcsodásabb, legmonumentálisabb alkotása. A hajdani óriási Oroszország egyik legmarkánsabb egyéniségének, a híres uralkodók sorában a leghíresebbnek az élettörténete ez: Katalin cárnőnek, akinek asszonyi méltóságát, büszkeségét, önértékét kezdik ki azok a sorozatos megaláztatások, amelyekben mint trónörökösnek része van. De fordul a kocka, Katalin a maga ragyogó szépségével, energiájával, asszonyi ravaszágának minden erejével diadalt ül hajdani ellenségei fölött: megpogva férje helyett ő kerül a cárok trónjára s ezzel kezdetét veszi az orosz birodalom történetének egyik legnagyobb fejezete, amelynek középpontjában ő áll, Nagy Katalin cárnő. A monumentális film péntektől kezdve négy napon át látható az Apollóban.

**Szőlőpélláshoz alkalmas
Dus yökerü Szőlőoltvány**

és
Gyökeres Riparia Portalis

kapható 18820

WINKLER JOZSEF oltványtormelőnél
Arad, Str. Consistoriului (Batthyányi-u) 11

Bánát Timisoara.

**80 H. P. W. D. és
55 - 60 H. P. W. D.**

uj

motorekék

teljes gyári felszereléssel
méréselt áron azonnali
szállításra ab Timisoara
(Temesvár) eladók.

**J.-Erdélyi palota
Timisoara Dauerbach**

Telefon 16-06. 13855

Apró hirdetések.

Levelezés.

„KABALA” jellegre levél van szokott helyen. Kérem sürgősen átvenni. 2158

Alkalmazás.

ÜGYRS SZOBALÉANY jó bizonyítvánnyal azonnalra felvétetik. Cim a kiadóban. 300

KISZOLGALO LEANY a papirszakmából felvétetik. Cim a kiadóban. 1894

PERFEKT KÖNYVELŐ, román, magyar, német gépiró magas fizetéssel felvétetik. Cim a kiadóban. 1895

MINDENES főző kerestetik Aradhoz közeli községbe. Esetleg kisgyermekkel is. Cim a kiadóban. 13104

GYERMEKSZERETŐ leány felvétetik Pollák borkereskedőnél, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 10. 13104

Lakás.

MODERN LAKAST keresek 4-5 szobával. Csak tulajdonossal tárgyalok. Cim kiadóhivatalban. 2144

Vétel és eladás.

KERTI GARNITURA, jókarban levő, lehetőleg nádból készült, alkalmi áron megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban. 500

VALÓDI perzsaszőnyeg, futó saonyeg, antik, színes tüvegkorso, ezüst tálak, 6 személyes étkező szervizek, színházi látszó. antik gyűrt, kina-ezüst gyertyatartó, dísz tárgyak, ágyhuzatok, asztalnémi, stb. eladó. Strada Consistoriului 12. (volt Batthyány-u. 23.) I. em. jobb. 1000

PHÖNIX-PÁLMA 2 1/2 méter átmérőjű, diszpeldány, eladó 3-5-ig Bulev. Regele Ferdinand 4. (Boros Beni-tér 31.) II. em. 2159

EBÉDLŐ SZÖNYEG 3x2, két valódi szőnyeg, ebédlő asztal, 6 hőszer, szervizek, tükrök, háló és uriszobák olcsón kaphatók Comissio Bulev. Regina Maria (Andrássy-tér) 20. Vesznek mindennemű szőrmét. 2161

ZONGORÁT, rövid, keresztürosat keresek megvételre. Vidékre kiutazom. Cim a kiadóban. 13022

IRÓASZTALOK megvételre kerestetnek. Cim Wallinger hirdetőjében. 13234

TRAPPISTA sajt 30 métermázsza, 33 Leies kilónkénti áron eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 13234

EGY háromszárnyu ablak és kétszárnyu ajtó megvételre kerestetik. Cimeket Kelet hírlapirodába. 13104

ÜZEMKÉPES Hoffher és Schranz cséplőgép garnitúra nagy cséplőkerülettel, olcsón eadó. Nádor Arad, Strada Spiru Ghorge (Akác-utca) 10. 13833

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűlteményeket a legmagasabb áron vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Ellz-palota.) 11895

URISZOBA vadonatúj eladó. Salon Artistique Fischer Ellz-palota. 13576

VESZEK könyvtárakat, hangjegyeket, bélyeggyűlteményeket, festményeket és hegedűket a legmagasabb áron. Kerpel Izsó könyvkereskedése, 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár, Telefon 385. 13629

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyegeket, festményeket, műtárgyakat, régi tüveg és porcellán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon, Ortutay-palota. 13573

BUTOR RAKTÁROMBAN ebédlők, háló szobák, valamint kárpitos áruk olcsó áron kaphatók. Wiegenfeld, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a) 13585

SZÖVETEK, mosók, vásznak, női kalapok olcsón, Posoh divatüzletben Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) kaphatók. 1900

HALOSZOBA-BERENDEZÉS elutazás miatt sürgősen eladó. Str. Marasesti (Kossuth-utca 21) 47. 2019

HALOSZOBA cseresznyefából, ebédlő kitűnő állapotban eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2133

DISZPENYÖK kaphatók Szabó faiskola és kertészet Páncota (Pankota.) 13234

MÉZ nagyobb mennyiségben eladó Szabó méhészetben Páncota (Pankota.) 13233

Ingatlan.

OLCSÓ HÁZHoz JUT, ha az „Aradi Közlöny” ezen rovatát átolvassa.

FIGYELEM! Str. Doamna Purgly-utca 93-as szép kertés elfoglalható ház minden elfogadható árt eladó. Bővebbet Wallinger irodában. 13232

MAGÁNHÁZ eladó, villany, vízvezeték és fürdőszobával. Azonnal átvehető. Cim a kiadóban. 2160

BÁRMILYEN ingatlant, vagy üzletet venni, vagy eladni akar, keresse fel bizalommal Haász Albert irodáját, Strada Románului (Zrinyi-utca) 6. Magyar-ház. 13523

Üzletek.

FÉNYES ÜZLETE LESZ, ha hirdetését az „Aradi Közlöny” „Üzletek” rovatába feladja.

VEGYESKERESKEDÉS más vállalkozás miatt lakással eladó Mosotzy-telep Str. Budaí Deleanu 9. 2130

FÜSZERÜZLET poharazással, forgalmas helyen olcsón eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 13234

Különféle.

VILLANYSZERELÉST, csengőberendezést legolcsóbban vállal Schwarz műszerész Strada Brancovici (Lázár Vilmos-utca) 3. 12815

DIRECTE importált legfinomabb eredeti norvég, kevéssé halsszagu Cod-Ilyver-oll. Csukamájolaj dr. Földes Béla gyógyszer-tára Arad. 12831

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Megvételre ajánl: Haász Albert

ingatlanforgalmi irodája, Str. Románului (Zrinyi-utca) 6. Magyar-ház.

Hengermalmot, legjobb buzatermő vidéken konkurrencia nélküli, 200 ezer Lei készpénzzel átvehető. — Modern, két-lakásos ház, 3 szobás elfoglalható lakással. — Modern magánházat 3 szobás lakással, cserelakással, a Piata Mihai Viteazul (Ferenc-tér) közelében olcsón. — Magánházat 3 szobás, előszobás lakással, vasut állomás közelében. — Magánházat 5 szobás lakással piactér közelében 180 ezer Leiért — Három magánházat 5-6 és 7 parkettás szobákkal. — Modern magánházat 3 szobás elfoglalható lakással, a papirgyár közelében. — 4 ház, kitűnő formájú üzletekkel 140 ezer Leitől 300 ezer Leig. — Tőkebefektetésre alkalmas bérházakat. — Szőlőket Mimis (Ménestől) Mocraig (Apatelekig), 2 holdtól 20 holdig. — Arad megyében 200 holdas birtokot 4000 Leiért kat. holdanként. — 190 holdas prima birtokot lakóházzal és melléképületekkel. — Vidéki házakat kitűnő formájú üzletekkel, italméréssel 70 ezer Leitől 250 ezer Leig. — Gyáralapításra alkalmas telkeket és házakat. — Fűszerüzleteket. — Élelmiszer-üzleteket. — Vendéglőt. 13523

„IDEI”
szállítási vállalat Aradon.
saját teherautóján
ORADEA-MARE—ARAD (Lei 1.10)
ARAD—TIMISOARA (70 bani)
között legelőnyösebben
áruszállítást eszközöl.
Telefon 305. és 306. 1638

No. G. 2383—2—1923.

PUBLICATIUNE DE LICITATIE.

Pe baza decizului al Judecătorei de ocol Arad No. de mai sus cuprinse în favoarea lui Taussig Adalbert contra pentru suma de 169.807 Lei 48 bani capital și accesorii. Interese 6% dela 20 Februarie 1923. Spese staverite de prezent în 18.707 Lei Lemne de foc doage Butoaie și alte obiecte pretuite în 520.000 Lei se vor vinde la licitație publică în Arad în Piata Cetăti Veche No. 1—4. în ziua de 7. Mai 1923. d. m. la orele 2. Licitația aceasta să defige și în favorul lui Petric Lyubomir pentru Lei 48.519 capital și accesorii. 2162

Arad, la 16. Aprilie 1923.

CIUPULIGA,

exec. jud. regesc.

Utlevéleket 55 leiért láttaozunk. Gyűjtőhelyek: Weinberger János cipőkereskedése Bulv. Reg. Maria (Andrássy-tér) 20. és Weiss Dávid nagykereskedése Str. Marasesti (Kossuth-utca.)